

Granskning av förmågan hos poliser i yttre tjänst att genomföra initiala forensiska utredningsåtgärder

INNEHÅLL

1	SAMMANFATTNING.....	3
2	INLEDNING	4
2.1	Syfte, mål och revisionsfrågor	4
2.2	Verksamhet som ingår i granskning och avgränsning	4
2.3	Informationsinsamling och metod	5
2.4	Bedömningsgrunder.....	5
3	BAKGRUND.....	6
4	STRATEGISK STYRNING AV DEN FORENSISKA VERKSAMHETEN.....	7
5	FORENSISKA UTREDNINGÅTGÄRDER I INITIALSKEDET.....	9
6	ÄRENDEGRANSKNING.....	17
7	SAMMANFATTANDE BEDÖMNING AV REVISIONSFRÅGORNA.....	18
8	SAMMANFATTANDE BEDÖMNING AV INTERN STYRNING OCH KONTROLL .	18

BILAGA 1: RPC Beslut

BILAGA 2: Avdelningschef NFC Signatur

BILAGA 3: Ärendegranskning. Initial handläggning gällande forensiska åtgärder och beslut, Forensiskt Analysteam, Polisregion Stockholm, 2018-12-14.

1 Sammanfattning

Granskningen utförs i enlighet med revisionsplan för 2018-2019.

Poliser får grundutbildning i kriminalteknik vid polisutbildningarna. De intervjuade anser att utbildningen är ändamålsenlig och att den förbereder dem väl inför de krav som ställs på dem i den kommande operativa verksamheten. Någon generell repetitionsutbildning i forensik förekommer dock inte. Kompetensen och förmågan hos poliser i yttre tjänst att vidta initiala forensiska utredningsåtgärder avtar därför över tid och internrevisionen konstaterar att kompetensförstärkande åtgärder behöver vidtas.

Sammanfattningsvis konstaterar internrevisionen att det finns förbättringsmöjligheter vad gäller polisens interna styrning och kontroll av initiala forensiska utredningsåtgärder som utförs av poliser i yttre tjänst.

Tabellen nedan visar att internrevisionens granskning har resulterat i totalt 6 rekommendationer, fördelade utifrån internrevisionens modell för bedömning av brister som presenteras i rapporten.

	Antal
 Mycket väsentlig brist	0
 Väsentlig brist	6
 Mindre väsentlig brist	0

2 Inledning

Granskningen utförs i enlighet med revisionsplan för 2018-2019.

2.1 Syfte, mål och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma den interna styrningen och kontrollen av initiala forensiska utredningsåtgärder som utförs av poliser i yttre tjänst.

Målet är att granska om verksamheten bedrivs effektivt enligt 3 § myndighetsförordningen (2007:515).

Revisionsfrågor:

- Vilka åtgärder (t.ex. stöd och kompetensförstärkning) har Polismyndigheten vidtagit för att säkerställa FU-ledarnas förmåga att bedöma möjligheter till och behov av forensiska åtgärder?
- Vilka åtgärder (t.ex. stöd och kompetensförstärkning) har Polismyndigheten vidtagit för att säkerställa att poliser i yttre tjänst har förmåga/kompetens att bedöma möjligheter till och behov av forensiska åtgärder?
- Vilka åtgärder har Polismyndigheten vidtagit för att säkerställa att poliser i yttre tjänst har förmåga/kompetens att genomföra forensiska åtgärder på ett kvalitativt sätt?
- Vilka åtgärder har Polismyndigheten vidtagit för att följa upp att erforderliga åtgärder vidtas av poliser i yttre tjänst inom ramen för initiala utredningsåtgärder enligt PNU.

2.2 Verksamhet som ingår i granskning och avgränsning

I granskningen kommer att ingå den utredningsverksamhet som bedrivs av poliser i yttre tjänst under ledning av polisiär förundersökningsledare.

Granskningen kommer att genomföras i följande regioner:

- Polisregion Nord.
- Polisregion Bergslagen.
- Polisregion Syd.

Polisregionerna är utvalda mot bakgrund av att de bedöms i vissa delar ha olika förutsättningar att bedriva den brottsutredande verksamheten. I granskningen har också processägaren (PÅ) för utredning och lagföring (UL) ingått samt PÅ för myndighetens forensiska verksamhet.

Avgränsningar

Granskningen avgränsas till att omfatta polisledda brottsutredningar med fokus på initiala forensiska utredningsåtgärder som utförs av poliser i yttre tjänst.

Granskningen omfattar inte it-stöd.

2.3 Informationsinsamling och metod

De metoder som har använts för att uppnå granskningsmålen är:

- Intervjuer med nyckelpersoner/-funktioner.
- Dokumentanalys.
- Ärendegranskning.

Inom ramen för granskningen har följande funktioner intervjuats per berörd polisregion:

- förundersökningsledare (x 2)
- kriminaltekniker (x 2)
- lokus (x 2)
- poliser i yttre tjänst (x 4)
- regionalt ansvarig för utredningsverksamheten.

Sammanlagt har ca 30 intervjuer genomförts med befattningshavare i olika funktioner och på olika nivåer.

Intervjuerna har kompletterats med en ärendegranskning, dvs. genomgång och analys av 20 slumpvist utvalda polisleda förundersökningar per region, totalt 60, med fokus på brottskoderna 9801¹ och 9802², under perioden 1 september till 5 november 2018. Syftet har varit att belysa initial handläggning gällande forensiska åtgärder och beslut. Ärendegranskningen har på uppdrag av internrevisionen genomförts av forensiskt analysteam vid forensiska sektionen i polisregion Stockholm. För en mer utförlig beskrivning av genomförd ärendegranskning hänvisas till avsnitt 6 samt bilaga 2.

Granskningen har genomförts under perioden oktober 2018 till januari 2019 av ansvarig revisor Philip Jansson och medverkande revisor Stellan Söderman samt sakkunnige Johan Holmberg, chef forensiska sektionen, polisregion Stockholm.

Rapporten sakgranskades under perioden 2019-03-19 till 2019-04-04 av representanter för de polisregioner som ingått i granskningen. Begäran om inhämtande av åtgärdsförslag skickades till RPC kansli den 26 april 2019. Svar med förslag på åtgärder med anledning av internrevisionens rekommendationer har lämnats av Nationellt forensiskt centrum (NFC) och Nationella operativa avdelningen (Noa) under perioden maj till november 2019.

2.4 Bedömningsgrunder

Internrevisionens iakttagelser, bedömningar och grunder för lämnade rekommendationer framgår av den löpande texten i rapporten. För respektive rekommendation har internrevisionen bedömt bristen vid tidpunkten för granskningen. Internrevisionens bedömning följer nedanstående mall.

¹ Fullbordat inbrott i villa/radhus.

² Fullbordat inbrott i lägenhet.

Bedömning	Beskrivning
Röd - Mycket väsentlig brist	Brist som allvarligt påverkar Polismyndighetens måluppfyllelse enligt instruktion eller regleringsbrev och/eller medför stora negativa konsekvenser för Polismyndighetens verksamhet och/eller innebär att Polismyndigheten inte uppfyller myndighetsförordningens krav på effektivitet, lagenlighet, redovisning och hushållning.
Orange - Väsentlig brist	Brist som påverkar den granskade verksamheten så att uppställda mål inte nås och/eller medför betydande negativa konsekvenser för verksamheten.
Gul - Mindre väsentlig brist	Brist som inte påverkar den granskade verksamhetens måluppfyllelse men som medför negativa konsekvenser för verksamheten.

3 Bakgrund

Forensiken är en väsentlig del av den brottsbekämpande verksamheten. Eftersökning, säkring och analys av teknisk bevisning har under mer än ett sekel använts i den brottsutredande verksamheten. En allt snabbare utveckling inom detta område, som i nuläget allt oftare benämns forensik, har skapat såväl nya möjligheter som risker. Något som kommit att ställa allt högre krav på såväl Polismyndighetens strategiska styrning som den enskilde polisanställdes kompetens.

En förutsättning för ökad brottsupplärning är att det finns tillgång till relevant forensisk kompetens i alla faser av utredningsverksamheten oberoende av brottets svårighetsgrad. Den forensiska processen är en stödprocess till huvudprocessen utredning och lagföring (U/L) och utgör en viktig del av polisens nationella utredningsdirektiv (PNU) och metodstödet för utredning av grova brott (PUG). Den forensiska verksamheten har som främsta syfte att öka polisens brottsutredande förmåga såväl kvalitativt som kvantitativt.

I den tidigare polisorganisationen fanns en kriminalteknisk strategi som beslutades av rikspolischefen 2007. Den omfattade både länsmyndigheterna och dåvarande Statens kriminaltekniska laboratorium (SKL). Den utgick från polisens planeringsförutsättningar och beskrev hur en sammanhållen och nationellt inriktad kriminalteknisk verksamhet kunde bidra till att uppfylla polisens övergripande mål. Enligt dåvarande rikspolischefens beslut skulle strategin ha varit införd i de tidigare polismyndigheternas verksamhet senast den 31 december 2008.

Som en del av Genomförandekommitténs arbete genomfördes projektet OP- 6 Den forensiska processen. Projektets uppdrag var att kartlägga den forensiska verksamheten inom polisen i dess helhet och lämna förslag på vilka kompetenser och utrustning som krävs på lokal, regional och central nivå. Arbetet utmynnade även i förslag om hur verksamheten ska organiseras och ledas i den nya polismyndigheten.

4 Strategisk styrning av den forensiska verksamheten

Iakttagelser

Av Genomförandekommitténs beslut³ om huvuddragen i den nya Polismyndighetens detaljorganisation framgår att Polismyndighetens avdelning Nationellt forensiskt centrum ska ha ett processansvar för hela den forensiska verksamheten inom Polismyndigheten. Av beslutet framgår vidare att detta omfattar ”... även den yttre forensiska verksamheten där kriminaltekniker och lokala brottsplatsundersökare arbetar.” Inget nämns dock om andra personalkategorier. Det anges också att den tillträdande chefen för avdelningen ska göra en översyn av avdelningens totala verksamhet i syfte att säkerställa genomförande och eventuell omställning.

Internrevisionen konstaterar efter en genomgång av budgetpropositioner och regleringsbrev från 2016 till 2019 att statsmakten inte ger uttryck för någon styrning av den del av polisens forensiska verksamhet som benämns fältverksamhet.⁴

Av Polismyndighetens verksamhetsplan för 2018 framgår att utredningsresultaten ska förbättras.⁵ I verksamhetsplanen för 2019 anges att polisens utredningsverksamhet ska vara effektiv, enhetlig och rättssäker och bidra till en snabbare lagföring. Viktiga strategiska delar i den brottsutredande verksamheten är förmågan till tidig bevissäkring (t.ex. förhör), effektiv och rättsäker förundersökningsledning, ärendesamordning med särskilt fokus på brottsaktiva, daglig ledning och styrning av utredningsgrupper. Därtill är det viktigt att ta i anspråk den forensiska verksamheten. Polisens forensiska verksamhet är en viktig förutsättning för att öka lagföringen. Den omfattar arbetet vid brottsplatser (fältverksamheten), laborativ verksamhet samt it-forensik.⁶

I Polismyndighetens Plan för utveckling av polisiära metoder och utrustning 2019 - 2021⁷ finns inget projekt som primärt avser forensik, men flera projekt finns där forensik utgör en viktig del. Ett exempel på detta är utvecklingsprojektet 3.4 Strategi för utredningsverksamheten, Denna strategi ska omhänderta andra strategier och de som nämns är Polisens nationella utredningsperspektiv (PNU), Polismyndighetens strategi 2024 samt Polismyndighetens strategi för utsatta områden. Vad avser forensik anges ”samarbete med forensisk verksamhet” som en del som ska ingå i projektet. Sett till sammanhanget kan detta tolkas som att projektet utgår från att forensik inte är en integrerad del i den brottsutredande processen. Detta trots att forensik ingår som en viktig del av PNU.

Av Polismyndighetens arbetsordning (AO) följer enligt 3 kap. 4 § att chefen för nationella operativa avdelningen är processägare för huvudprocesserna BF⁸, UL⁹ och SE¹⁰.

³ Beslut den 14 maj 2014.

⁴ I avsaknad av Polismyndigheten fastställd definition av fältverksamhet, definierar internrevisionen begreppet fältverksamhet som den forensiska verksamhet som äger rum utanför laboratorium, på eller intill den omedelbara brottsplatsen.

⁵ Polismyndighetens verksamhetsplan för 2017-2018, sidan 12.

⁶ Polismyndighetens verksamhetsplan 2019, sidorna 8 och 12.

⁷ PM 2019:7

⁸ BF: brottsförebyggande arbete

⁹ UL: utredning och lagföring

¹⁰ SE: service

Enligt AO 3 kap. 3 § innebär processansvar ett nationellt ansvar för en viss process inom hela myndigheten och för att processen säkerställer att resultat uppnås inom verksamheten. Den som har processansvar är processägare.

Enligt AO 3 kap. 19 § har nationellt forensiskt centrum (NFC) verksamhetsansvar för verksamheten vid nationellt forensiskt centrum och chefen för avdelningen är tillika processägare för myndighetens forensiska verksamhet (labb-, fält- och it-forensisk verksamhet). Verksamhetsansvar innebär enligt AO 3 kap 5 § ett ansvar för att leda den egna verksamheten i enlighet med vad som anges i AO 5 kap. 8 och 9 §§. Processansvaret innebär att NFC ska driva utvecklingen av de forensiska processerna.

Internrevisionen konstaterar också att Polismyndighetens styrning av den forensiska verksamheten i huvudsak fokuserar på den laborativa miljön.¹¹ Harmoniseringsarbetet för forensik i yttre tjänst med mål att ackreditera den är ännu inte påbörjad.

Bedömning

Internrevisionen konstaterar att Polismyndighetens verksamhetsplan för 2019 endast nämner ärendesamordning i uppräknningen av de strategiska delarna i den brottsutredande verksamheten. Brottsamordning omnämns inte. Internrevisionens bedömning är att det kan komma att få en negativ inverkan på förmågan att genomföra forensiska analyser inom ramen för brottsamordningen.

Internrevisionen konstaterar vidare att begreppet ”fältverksamheten” inte är tydligt definierat i Polismyndighetens AO. Internrevisionen konstaterar också att Polismyndighetens AO är otydlig vad gäller att närmare beskriva ansvarsförhållandena mellan processägaren (PÄ) för huvudprocessen UL och PÄ för myndighetens forensiska verksamhet, dvs. NFC. Internrevisionens bedömning är att Polismyndighetens styrning av fältverksamheten behöver utvecklas och konkretiseras i styrdokument.

Företrädare för PÄ/UL anser att NFC:s processansvar för den forensiska verksamheten även inkluderar ett ansvar för att den yttre personalen som arbetar i fältverksamheten har en för uppgiften anpassad forensisk kompetens och förmåga. Företrädare för NFC menar att det i fältverksamheten inkluderas alla typer av forensisk undersökning som görs vid en brottsplats och att det därmed inkluderas i processansvaret för forensik, men att NFC idag inte är involverade i grund- och vidareutbildning av personal i yttre tjänst.

Internrevisionens bedömning är att NFC, inom ramen för sitt processansvar för den forensiska verksamheten och i samverkan med PÄ/UL, bör vidta åtgärder för att säkerställa den yttre personalens forensiska kompetens.

Vid Polismyndighetens utvecklingscentra (UC) bedrivs verksamheten utifrån en fördelning av process- och verksamhetsområdesansvar¹² men där forensik inte ingår. Uppdraget att bedriva utveckling inom det forensiska området åligger NFC. Internrevisionen

¹¹ Polismyndighetens verksamhetsplan 2019, sidan 12, avsnitt 3.1.10 Utvecklad och effektiv forensisk verksamhet.

¹² Nationella operativa avdelningens handläggningsordning, bilaga 1, (NOA 2016:148).

bedömer att denna uppdelning motverkar en tydlig koppling mellan huvudprocessen UL och den forensiska stödprocessen.

Rekommendation

Rekommendation 4.1

Orange – Väsentlig brist

Internrevisionen rekommenderar att chefen för NFC i egenskap av processansvarig för Polismyndighetens forensiska verksamhet, i samverkan med processägaren för huvudprocessen UL, tydliggör den strategiska styrningen av den forensiska fältverksamheten som träffar poliser i yttre tjänst.

Rekommendation 4.2

Orange – Väsentlig brist

Internrevisionen rekommenderar att chefen för Noa i egenskap av utvecklingsansvarig för kärnverksamheten och ansvarig för UC-verksamheten, och chefen för NFC, vidtar åtgärder för ett ytterligare närmare samarbete mellan UC och NFC i syfte att öka den forensiska förmågan och stärka kopplingen mellan huvudprocessen UL och den forensiska stödprocessen.

Konsekvenserna av om rekommendationen inte följs är att Polismyndighetens möjligheter att hålla fast vid uppställda mål påverkas. Detta kan leda till att uppställda mål inte nås och/eller medför betydande negativa konsekvenser för verksamheten.

5 Forensiska utredningsåtgärder i initialskedet

Iakttagelser

Förundersökningen

Frågan om att inleda en förundersökning ska prövas när brott som hör under allmänt åtal kommer till polisens kännedom. I de fall förundersökning inleds har förundersökningsledaren ett totalansvar för förundersökningen och ska bl.a. lämna direktiv för vilka åtgärder som ska vidtas på en brottsplats. I de fall polispersonal som beordrats till en brottsplats inte kunnat få direktiv av en förundersökningsledare får enskild polisman utifrån eget beslut hålla förhör och vidta andra utredningsåtgärder som är av betydelse för utredningen.¹³ Utgångspunkten ska dock vara att verksamheten ska planeras och bedrivs på sådant sätt att en förundersökningsledare alltid ska finnas tillgänglig för att leda förundersökningen redan från initialskedet. Genomförda intervjuer visar att det inte är ovanligt att poliser i yttre tjänst påbörjar en brottsutredning utan att beslut om att inleda förundersökning fattats av förundersökningsledare.

Initialskedet och första patrull på plats

Vikten av att en polisman ska ha möjligheter att vidta åtgärder i avvaktan på formellt beslut understryks av skrivningen i 3 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) där

¹³ RB 23 kap. 3 § 4 st.

det stadgas att ” *En polisman som ingriper mot brott eller annars kommer till platsen för ett brott eller tar upp anmälan skall vidta de utredningsåtgärder som är möjliga, även om förundersökning inte hunnit inledas. Utredningen skall om möjligt färdigställas direkt på plats.* ” Detta kan då också ses som en markering av vikten att åtgärder vidtas i initialskedet av en brottsutredning och att poliser i yttre tjänst måste ha förmåga att såväl bedöma behovet av och till viss del genomföra relevanta forensiska åtgärder med tillräcklig kvalitet.

Genomförda intervjuer visar att poliser i yttre tjänst i normalfallet anser att de har tillräcklig tid för att genomföra initiala forensiska utredningsåtgärder.

Forensiska åtgärder i initialskedet

Poliser i yttre tjänst är i princip alltid först på en brottsplats oavsett brottstyp och tid på dygnet. Sammantaget innebär detta att poliser i yttre tjänst genomför dels ett betydande antal bedömningar av möjligheten att säkra spår, dels brottsplatsundersökningar (BPU). En BPU syftar till att säkra olika spår (t.ex. sko-, verktygs- och DNA-spår) och klarlägga hur ett brott har gått till samt vem som eventuellt kan misstänkas för det. Vilka och hur långtgående åtgärder som vidtas av poliser i yttre tjänst är till stor del avhängigt av om det är fråga om polisleda förundersökningar eller grova brott. Undantagen från detta är olika brottstyper där Polismyndigheten fattat beslut om att vissa polisleda förundersökningar ska prioriteras med avseende på forensiska utredningsåtgärder, vilket då innebär att lokus¹⁴ ska göra BPU vid dessa ärenden. Vid tidpunkten för denna granskning gäller detta i första hand inbrott i permanentbostad och s.k. åldringsbrott. Grova brott ska i normalfallet undersökas av kriminaltekniker. Den beskrivna prioriteringen medför då att övriga polisleda förundersökningar i princip förväntas hanteras av personal i yttre tjänst. Intervjuer visar att förmågan hos poliser i yttre tjänst att värdera bevis och säkra spår varierar men är generellt sett låg.

Poliser i yttre tjänst har inte tillgång till Tekpro¹⁵ utan redovisar genomförd BPU i DurTvå¹⁶ i form av anmälan, tilläggsanmälan och promemoria. Denna ordning utgör ett administrativt merarbete som kan liknas vid ett icke värdeskapande överlämnande då detta förutsätter att informationen måste läggas in manuellt i ett annat it-system av ytterligare en befattningshavare. Av intervjuerna framkommer också att en BPU ofta är den enda utredningsåtgärd som genomförs och att den inte kompletteras med t.ex. förhör eller andra utredningsåtgärder.

Av intervjuerna framgår också att det saknas en strukturerad kvalitetssäkring och uppföljning (egenkontroll¹⁷) av de åtgärder som poliser i yttre tjänst genomför på en brotts-

---

¹⁴ Lokus har en högre kompetens än poliser i yttre tjänst och ska ha förmåga att använda metoder som ingår i den nationella lokusutbildningen. Lokus ska ha genomgått steg 1 i den kriminaltekniska grundutbildningen (KTU) med godkänt resultat. Källa: OP 6 Den forensiska verksamheten. Slutrapport 2014-01-20, sidan 12. F.n. är det dock så att lokus inte genomgår KTU steg 1 men planen är att den framtida lokusutbildningen ska inkluderas i KTU.

¹⁵ Tekpro manual version 9.1.4: TekPro är ett program anpassat för att dokumentera det kriminaltekniska arbetet och generera tekniska protokoll. Dokumentation sker av ärende, undersökningar, gods, spår, jämförelseprov, labbanteckningar och uppgifter för forensisk analys. En del av TekPro är den forensiska analysbanken där man använder informationen för att se brottsmönster.

¹⁶ Polisens utredningssystem.

¹⁷ Internrevisionen definierar egenkontroll som att en verksamhetsutövare själv ska kontrollera att verksamheten följer de regler och metoder som gäller för verksamheten.

plats. Vid grova brott är rutinerna ofta mer preciserade vilket innebär att olika specialistfunktioner, t.ex. kriminaltekniker¹⁸, kan ianspråkta på en brottsplats.

En viktig förutsättning för en framgångsrik bekämpning av den alltmer utbredda seriebrottsligheten är att det brottsutredande arbetet har väl fungerande rutiner för brottsamordning. I polismyndighetens rapport En nationell modell för brottsamordning¹⁹ slås fast att ”En förutsättning för detta är att det görs initiala, relevanta utredningsåtgärder i nära anslutning till brottet. Detta kräver kompetenta förundersökningsledare och handläggare samt att brottsplatsundersökningar av hög kvalitet genomförs där det kan finnas spår att säkra. Det är viktigt att tydliggöra alla medarbetares ansvar för en väl fungerande brottsamordning.”

I samband med intervjuer har framkommit att t.ex. skospår och kastade fimpas som anträffas intill en brottsplats inte säkras p.g.a. att det inte kan anses styrka att en person befunnit sig inne i ett hus/motsvarande. Antagandet är en effekt av att bevissäkringarna fokuserat på det enskilda brottet. Till detta kommer att NFC:s riktlinjer²⁰ med avseende på begränsning av antalet inskickade spår också kan antas ha sänkt ambitionen att säkra fler spår än nödvändigt sett utifrån det enskilda ärendet.

Grundutbildning

Poliser får grundutbildning i kriminalteknik vid polisutbildningarna i Umeå, Sörentorp, Växjö och Malmö. De intervjuade anser att utbildningen är ändamålsenlig och att den förbereder dem väl inför de krav som ställs på dem i den kommande operativa verksamheten.

Repetitionsutbildning

Vad gäller repetitionsutbildning i forensik uppger de intervjuade, så gott som samstämmigt, att det i princip inte förekommer någon sådan p.g.a. att den får stå tillbaka till förmån för annan mer prioriterad utbildning. Det tillhör inte ovanligheterna att poliser i yttre tjänst inte har fått någon repetitionsutbildning på tiotals år. Av intervjuerna framkommer att detta skapar osäkerhet vid bedömning av möjligheten till och genomförande av forensiska åtgärder. Det egna intresset för forensik är också av stor betydelse. De som har ett intresse för forensik tar ofta egna initiativ för att utveckla sig själva på området.

Forensisk utrustning

Poliser i yttre tjänst har tilldelats personlig forensisk utrustning paketerad i det man i dagligt tal kallar ”en necessär” och som vanligen innehåller bl.a. munskydd, hårnät, tops, måttband, kolpulver m.m. Tjänstemobilen fungerar som kamera i samband med BPU. I regel saknas tillgång till lampa för att upptäcka och fotografera skospår. I de fall skospår fotograferas används oftast den egna ficklampan vilket betydligt minskar möjligheterna att använda dessa spår. Flertalet av de intervjuade uppger sig inte ha fått varken grund- eller repetitionsutbildning i hur man använder innehållet i ”necessären”.

¹⁸ Kriminaltekniker har genomgått kriminalteknisk grundutbildning med godkänt resultat och ska genomgå regelbunden fortbildning.

¹⁹ A331.823/2015.

²⁰ Faktablad, Riktlinjer DNA-analyser, 2017-05-03 samt Rutiner DNA-undersökningar, 2018-10-18.

Forensiska utredningsåtgärder och tillgång till stöd

Internrevisionen konstaterar att det råder oklarheter om vilka initiala forensiska utredningsåtgärder, och med vilken kvalitet, som poliser i yttre tjänst som första patrull på brottsplats ska genomföra. Förväntningarna på dem måste enligt internrevisionen uppfattas som otydliga. Den s.k. Fälthandboken²¹ innehåller råd till förste polis på plats samt checklista och instruktioner för kriminaltekniker och annan polispersonal. Dess huvudsakliga fokus riktas dock mot den forensiska personalen, dvs. lokus och kriminaltekniker. Internrevisionen konstaterar att endast en av de intervjuade, har refererat till handboken.

Poliser i yttre tjänst ska genomföra utredningsåtgärder på brottsplatsen med utgångspunkt från direktiv som lämnas av förundersökningsledaren (Ful), normalt sett jourförundersökningsledaren (Jful). Av den beslutade riktlinjen²² framgår bl.a. att Jful i normalfallet bör stödja den yttre personalen med förundersökningsledning dygnet runt. I detta ingår att lämna förundersökningsdirektiv och att i samverkan med poliser i yttre tjänst vidta relevanta initiala utredningsåtgärder samt kvalitetssäkra dokumentationen.

Intervjuerna visar dock att det inte är ovanligt när det gäller polisledda förundersökningar att Jful kontaktas först i efterhand och då i samband med avrapportering av ärendet. De främsta orsakerna till detta är att poliser i yttre tjänst får sina uppdrag från regionledningscentralerna (RLC) och att kontakt inte tas med Jful i initialskedet. I sak innebär detta att dessa genomför tvångsmedelsåtgärder i form av t.ex. husrannsakingar och gör självständiga bevisvärderingar och bevissäkringar utan föregående beslut och direktiv av Jful.

Förundersökningsledaren

Av genomförda intervjuer framgår att den forensiska förmågan och kompetensen hos Jful är varierande och därmed också deras möjligheter att ge utredningsdirektiv till poliser i yttre tjänst. Det är mer en regel än ett undantag att direktivet till patrullen är övergripande och uttrycks i termer av att patrullen ska göra en bedömning och genomföra en BPU om förutsättningar finns. Av intervjuerna framgår också att kompetensen mellan olika Jful varierar. Detta beror främst på att alla inte har gått den kvalificerade förundersökningsledarutbildningen i vilken ingår ett forensiskt utbildningsavsnitt. Då många inte heller har fått någon annan vidareutbildning blir den egna kompetensen beroende av det egna intresset för forensik. Det ska också noteras att ingen av de intervjuade uppfattat att forensisk erfarenhet/kompetens haft någon betydelse vid tillsättandet av befattningen som Ful.

Lokus

Som ett stöd och komplement till poliserna i yttre tjänst finns lokus-funktionen. Av intervjuer framgår att dessa i huvudsak ska genomföra BPU i samband med inbrott i permanentbostad och vid åldringsbrott. Lokus redovisar BPU-protokoll i Tekpro. Intervjuerna visar också att de BPU som lokus genomför håller en betydligt bättre kvalitet än de som utförs av poliser i yttre tjänst.

²¹ Fälthandbok för kriminaltekniska platsundersökningar, utgiven av Nationellt forensiskt centrum 2017.

²² PM 2016:24 Polismyndighetens riktlinjer för förundersökningsledning inom jourutredningsverksamhet, stationsbefäl samt ansvarsfördelning mellan ledningsfunktioner för händelsestyrd verksamhet.

Den bakomliggande tanken med lokus-funktionen är också att den ska kunna fungera som stöd och rådgivare till poliser i yttre tjänst och Jful i alla polisledda förundersökningar som kräver forensiska åtgärder. Intervjuerna visar dock att lokus som regel arbetar dagtid måndag till fredag vilket innebär att de inte är i tjänst under brottsfrekventa tider, d.v.s. kvällar, nätter och helger. De intervjuade uppger att nyttan av dem som stöd och rådgivare därigenom blir begränsad.

Arbetstidsförläggningen för lokus-funktionen kan innebära att om ett inbrott i permanentbostad inträffat utom kontorstid eller under en helg får som regel den BPU som lokus ska genomföra anstå till dess att den kan ske inom ramen för kontorstid. Det är inte ovanligt att det kan ta mer än ett dygn innan lokus hinner genomföra en sådan undersökning. Intervjuerna visar också att lokus-funktionen i praktiken är under avveckling och att det finns ett växande underskott på tillgång till lokus. Detta då ersättningsrekryteringar inte sker i samband med pensionsavgångar eller längre ledigheter. Ett exempel på detta är att finansiella resurser omfördelats från lokusverksamheten till de nyinrättade enheterna för it-forensik. Den disponibla lokusnumerären räcker helt enkelt inte till för att möta efterfrågan och aktiva åtgärder för att öka antalet lokus saknas som regel.

Bedömning

Förundersökningen

Internrevisionens bedömning är att poliser i yttre tjänst rutinmässigt, i de fall där ärenden initieras via en regional ledningscentral (RLC), påbörjar en brottsutredning utan att beslut om att inleda förundersökning fattats av förundersökningsledare. Detta innebär att beslutet i RLC att skicka polis till en brottsplats indirekt också blir ett beslut om att inleda en förundersökning. Detta innebär i sin tur att forensiska utredningsåtgärder vidtas utan att förundersökningsledare tagit ställning till om husrannsakan ska genomföras än mindre lämnat några direktiv för detta. Det faktum att varje region har förundersökningsledare tillgänglig 24/7 gör att tillämpning av RB 23 kap. 3 § 4 st. i de flesta fall inte är tillämplig. Inte heller RB 28 kap. 5 §²³ torde vara tillämpligt annat än i undantagsfall. Denna avsaknad av aktiv förundersökningsledning innebär att utredningsarbetet i realiteten genomförs som en s.k. förenklad utredning enligt RB 23 kap. 22 §.

Initialskedet och första patrull på plats

Den osäkerhet som många poliser i yttre tjänst uttrycker, mot bakgrund av att det saknas en regelbunden och återkommande repetitionsutbildning, inför att vidta forensiska utredningsåtgärder i initialskedet av en utredning återspeglas i kvaliteten och dokumentationen av genomförda BPU. Internrevisionens bedömning är att vidtagna åtgärder ofta är såväl kvantitativt som kvalitativt otillräckliga trots att det i normalfallet finns tidsmässigt utrymme. Det faktum att återkoppling utifrån vidtagna åtgärder från t.ex. Jful eller lokus endast sker i undantagsfall innebär, enligt internrevisionen, begränsade möjligheter för verksamhetsansvariga att bedöma i vilken omfattning de åtgärder som vidtas eller inte vidtas styrs av faktiska möjligheter, kompetens och/eller egen ambition/vilja.

---

²³ En polisman får företa husrannsakan utan förordnande enligt 4 §, om det är fara i dröjsmål. Detta gäller dock inte husrannsakan för delgivning. Lag (1995:637).

Internrevisionen har under denna granskning noterat att det är relativt vanligt att utredningsåtgärder i samband med polisleda förundersökningar, främst inbrott, endast består av en BPU och att andra utredningsåtgärder som t.ex. förhör med uppgiftslämnare, dörrknackningar ej vidtagits. Uppfattningen/synsättet att ett ärende inte kan klaras upp om det inte finns ”teknisk bevisning” har motsatsvis kommit att tolkas så att annan bevisning inte självständigt räcker för att klara upp ett brott. I de fall där inga spår säkrats blir då denna avsaknad av bevisning i realiteten en nedläggningsgrund. En slutsats som kan dras av detta är att den vikt som tillmätts forensisk bevisning, riskerar att ha en negativ inverkan på brottsuppklaringen. Utifrån det faktum att forensisk bevisning endast utgör en delmängd av samtliga möjliga utredningsåtgärder, behöver detta synsätt och den ”avskrivningspraxis” som utvecklats motverkas. Sett utifrån rådande roll- och ansvarsfördelning torde detta ansvar i första hand åligga Ful.

Forensiska åtgärder i initialskedet

Internrevisionens bedömning är att det saknas en strukturerad kvalitetssäkring och uppföljning (egenkontroll) av de åtgärder som poliser i yttre tjänst genomför på en brottsplats. För att egenkontroll ska fylla ett syfte är det viktigt att klargöra och kravställa vilka forensiska åtgärder som i normalfallet ska genomföras av poliser i yttre tjänst i initialskedet av en utredning.

I den tidigare polisorganisationen fanns en kriminalteknisk strategi som i allt väsentligt klargjorde vilka forensiska åtgärder som skulle kunna vidtas av poliser i yttre tjänst. I samband med ombildningen av Polismyndigheten bildade Genomförandekommittén projektet OP- 6 Den forensiska processen. Projektet redovisade i sin slutrapport från 2014-01-20²⁴ bl.a. vilken förmåga personal i yttre tjänst ska ha på en brottsplats samt pekade på behovet av att ta fram en nationellt enhetlig struktur för detta. Med utgångspunkt i det processansvar för den forensiska verksamheten som enligt 3 kap. 19 § Arbetsordning för Polismyndigheten åligger Nationellt forensiskt centrum (NFC) har avdelningen rimligen också ansvaret för att ta fram en sådan struktur. I nuläget finns dock inget styrdokument/motsv. som tydliggör den forensiska verksamheten med utgångspunkt i OP 6.

Då Genomförandekommittén startade OP 6 pågick en revidering av den kriminaltekniska strategin. Arbetet avbröts med motivering att denna skulle tas om hand i samband med att resultatet av OP 6 infördes som en struktur för den forensiska verksamheten i den nya Polismyndigheten.

Internrevisionen har i samband med denna granskning inte kunnat återfinna hur Polismyndigheten omhändertagit projektets förmågebeskrivning och behovet av nationellt enhetliga instruktioner på området, varför internrevisionen gör bedömningen att det finns en förbättringspotential för att öka tydligheten på området.

Grund- och repetitionsutbildning samt forensisk utrustning

Internrevisionens bedömning är att poliser i yttre tjänst ska ha och ges möjlighet att upprätthålla en forensisk kompetens som över tid anpassas till strategiska verksamhetskrav och ansvarsfördelning inom Polismyndigheten.

²⁴ Se sidan 11.

Den polisiära grundutbildningen i kriminalteknik är såvitt internrevisionen kan bedöma ändamålsenlig, något som stöds av genomförda intervjuer. Kompetensen och förmågan hos den enskilde polisen avtar dock över tid då det inte finns någon nationellt enhetlig struktur för repetitions- och vidareutbildning. Upprätthållande av kompetens blir beroende av lokala initiativ samt eget intresse och engagemang. Majoriteten av de intervjuade poliserna har en hög ambition och vilja att göra rätt, men upplever en över tid ökande osäkerhet när det gäller att genomföra forensiska åtgärder.

Fälthandboken för kriminaltekniska platsundersökningar från 2017 är, enligt internrevisionens bedömning, varken känd eller lättillgänglig för poliser i yttre tjänst samt i sak i första hand riktad mot andra målgrupper.

Utrustningen i den ”necessär” poliser i yttre tjänst tilldelats för att kunna genomföra i grundläggande forensiska utredningsåtgärder, används i varierande omfattning eftersom det inte har genomförts någon utbildning i användandet. Internrevisionens bedömning är att ansvaret för utrustningen och förmåga att hantera den åligger processägaren för den forensiska verksamheten men att denne bör uppdras åt lokus-funktionen att hantera ansvaret. Utöver ett ansvar att se till att utrustningen kompletteras vid behov, skulle detta också kunna förstärka samarbetet mellan yttre personal och lokus i rena metodfrågor.

Internrevisionens bedömning är att osäkerhet baserad på kompetensbrist hos den enskilde polisen kan leda till en självupplevd marginalisering av den forensiska arbetsuppgiften. Konkret ger flertalet intervjupersoner uttryck för att de inte är ”intresserade” av forensik vilket kan medföra att de inte kan/vill se vikten och värdet av att vidta olika forensiska åtgärder. För att polisens förmåga att klara upp brott ska kunna öka måste detta synsätt förändras. Nationella utbildningsaktiviteter bör planeras och genomföras för att öka medvetenheten och kompetensen på det forensiska området hos poliser i yttre tjänst och andra polisiära funktioner.

Tillgång till forensiskt stöd för poliser i yttre tjänst

Internrevisionens bedömning är att lokus-funktionen utgör ett bra komplement till poliser i yttre tjänst när det gäller att genomföra forensiska utredningsåtgärder.

Mot bakgrund av lokus-funktionen krymper och att den inte har fullt ut verksamhetsanpassade arbetstider gör internrevisionen dock bedömningen att poliser i yttre tjänst och Jful har en begränsad nytta av lokus-funktionen. En satsning på fler lokusar med mer verksamhetsanpassade arbetstider skulle dock enligt internrevisionen bidra till ökad kvalitet i BPU, en väsentlig avlastning och bättre stöd för poliser i yttre tjänst men också ett bättre stöd för Jful.

Förundersökningsledaren

Internrevisionens bedömning är att Jful generellt sett saknar en djupare kompetens och förmåga att lämna direktiv och ge stöd till poliser i yttre tjänst för forensiska utredningsåtgärder. Även här handlar det alltför ofta i vilken grad den som sitter på funktionen är ”intresserad” av forensik. Det är inte ovanligt att de individer som upprätthåller funktionen Jful inte har gått den nationella kvalificerade förundersökningsledarutbildningen i vilken ingår ett forensiskt utbildningsavsnitt. Internrevisionen anser att den som upprätthåller funktion som Jful ska ha adekvat forensisk kompetens och förmåga på det forensiska området. Kompetens och förmåga är avgörande förutsättningar för att det

sker korrekta bedömningar av bevisvärdering och spårsäkring i det enskilda ärendet, men också för att spår tas i beslag som kan tjäna ett bredare utredningsperspektiv inom ramarna för den forensiska analysen. Avslutningsvis i denna del vill internrevisionen framhålla att det åligger Jful att säkerställa att även andra utredningsåtgärder vidtas än BPU.

Lokus

Internrevisionen gör bedömningen att Polismyndigheten behöver göra ett strategiskt ställningstagande avseende den forensiska förmågan när det gäller lokus-funktionen. I dagsläget står myndigheten inför en situation där lokusarna blir allt färre till antalet och där kompetensen på det forensiska området generellt sett är låg bland poliser i yttre tjänst och Jful. Internrevisionen anser därför att Polismyndigheten bör utöka antalet lokus.

Internrevisionens uppfattning i denna del är att det är mer rationellt, kostnadseffektivt och verksamhetslogiskt att utöka antalet lokus med mer verksamhetsanpassade arbetstider och ett, i jämförelse med dagsläget, utökat uppdrag. Funktionen kan t.ex. få i uppdrag att hantera BPU i samband med flera brottstyper och annan prioriterad brottslighet som framgår av Polismyndighetens verksamhetsplan. Som exempel kan nämnas brott i nära relationer (BIN), som i dagsläget normalt hanteras av poliser i yttre tjänst, Polismyndigheten skulle t.ex. inom ramen för arbetet med Strategi 2024 och Tillväxt 2024 planera för en antalsökning av lokus med en civil bakgrund eftersom det inte är givet att en lokus-funktion i grunden måste vara polisutbildad.

Rekommendation 5.1

Orange – Väsentlig brist

Internrevisionen rekommenderar att chefen för NFC i egenskap av processansvarig för Polismyndighetens forensiska verksamhet, i samverkan med processägaren för huvudprocessen UL, vidtar åtgärder för att öka den forensiska medvetenheten och kompetensen hos poliser i yttre tjänst och förundersökningsledare.

Rekommendation 5.2

Orange – Väsentlig brist

Internrevisionen rekommenderar att chefen för NOA i egenskap av processägare för huvudprocessen UL, genom framtagande av riktlinjer förstärker förutsättningarna för verksamhetsansvariga att utöva egenkontroll med avseende på forensiska utredningsåtgärder och förundersökningsledning kopplat till initialskedet av en brottsutredning.

Rekommendation 5.3

Orange – Väsentlig brist

Internrevisionen rekommenderar att chefen för NFC i egenskap av processansvarig för Polismyndighetens forensiska verksamhet, i samverkan med processägaren för huvudprocessen UL, vidtar åtgärder för att öka antalet lokus och öka den tidsmässiga tillgängligheten av dessa.

*Rekommendation 5.4***Orange – Väsentlig brist**

Internrevisionen rekommenderar att chefen för NFC i egenskap av processansvarig för Polismyndighetens forensiska verksamhet, i samverkan med processägaren för huvudprocessen UL, lägger fast riktlinjer för vilka ärendetyper som lokus i normalfallet ska hantera samt tydliggör vilka kompetenskrav detta ställer.

Konsekvenserna av om rekommendationen inte följs är att Polismyndighetens möjligheter att hålla fast vid uppställda mål påverkas. Detta kan leda till att uppställda mål inte nås och/eller medför betydande negativa konsekvenser för verksamheten.

6 Ärendegranskning

Den genomförda ärendegranskningen (av totalt 60 ärenden) bekräftar internrevisionens iakttagelser och slutsatser som framkommit i samband med genomförda intervjuer. Sammanfattningsvis visar ärendegranskningen att:

- I 15 ärenden av de 60 granskade ärendena (25 procent) har ingen förundersökning inletts
- I 42 ärenden av 60 (70 procent) saknas beslut av en förundersökningsledare rörande brottsplatsundersökning. I 16 ärenden finns ett dokumenterat beslut av en förundersökningsledare att brottsplatsundersökning ska ske och i två ärenden finns ett dokumenterat beslut av en förundersökningsledare att brottsplatsundersökning inte ska ske.
- I 36 ärenden av de 60 granskade ärendena (60 procent) har en brottsplatsundersökning genomförts.
- I 19 av de 36 ärendena (53 procent) där en brottsplatsundersökning genomförts har IGV-personal genomfört undersökningen. I 17 ärenden (47 procent) har Lokus genomfört undersökningen. Både IGV-personal och Lokus-personal har genomfört brottsplatsundersökningar i de nio ärenden som saknar ett dokumenterat förundersökningsledarbeslut gällande detta.
- I 15 av de 36 (42 procent) genomförda brottsplatsundersökningarna säkrades spår. Det är således 21 (58 procent) brottsplatsundersökningar som har genomförts utan att spår säkrats.
- De spår som säkrades i de 15 brottsplatsundersökningarna varierade. Det var fingeravtryck, skospår, DNA, glasprov, verktygsspår och färgprov som säkrats. I vissa ärenden har flera olika typer av spår säkrats.
- I 31 ärenden av de 60 (52 procent) granskade har granskarna gjort bedömningen att det eventuellt kunnat säkras ytterligare spår. I 26 av dessa 31 har en brottsplatsundersökning genomförts och i elva av dessa har spår säkrats.
- I elva ärenden av 15 där spår säkrats har spåren bearbetats eller undersökts vidare.

För att ta del av den fullständiga ärendegranskningen se bilaga 2, Ärendegranskning Initial handläggning gällande forensiska åtgärder och beslut, Forensiskt Analysteam, Polisregion Stockholm, 2018-12-14.

7 Sammanfattande bedömning av revisionsfrågorna

Den forensiska förmågan hos förundersökningsledarna varierar och internrevisionen har inte kunnat se att Polismyndigheten vidtagit åtgärder i syfte att säkerställa och vidmakthålla förundersökningsledningarnas forensiska kompetens.

Poliser får grundutbildning i kriminalteknik vid polisutbildningarna. De intervjuade anser att utbildningen är ändamålsenlig och att den förbereder dem väl inför de krav som ställs på dem i den kommande operativa verksamheten. Någon generell repetitionsutbildning i forensik förekommer dock inte och poliser i yttre tjänst saknar som regel minuteroperativ tillgång till annan forensisk kompetens.

Internrevisionen konstaterar också att det som regel saknas en egenkontroll med fokus på initiala forensiska utredningsåtgärder.

Sammanfattningsvis ser internrevisionen att det finns förbättringsmöjligheter vad gäller polisens interna styrning och kontroll av initiala forensiska utredningsåtgärder som utförs av poliser i yttre tjänst.

8 Sammanfattande bedömning av intern styrning och kontroll

Det finns en modell för intern styrning och kontroll som bygger på tre ansvarslinjer. Modellen används både inom privat och offentlig verksamhet. Ansvarslinjerna kan användas för att beskriva vilka som ansvarar för vad inom riskhantering och intern styrning och kontroll.

Ekonomistyrningsverket har beskrivit ansvarslinjerna på följande sätt i "Handledning - En introduktion till den statliga internrevisionen":

"Den första ansvarslinjen är myndighetens dagliga verksamhet och processer. I myndigheten ska det finnas en god intern kontroll i samtliga delar av den operativa verksamheten. Ansvar och befogenheter ska vara tydliga. Den interna kontrollen ska förebygga fel, avsiktliga eller oavsiktliga, i det som myndigheten gör. Handläggare och chefer är en del i den här ansvarslinjen. Funktioner i den första ansvarslinjen ansvarar för

att hantera risker och upprätthålla en effektiv intern styrning och kontroll. Att upprätthålla en hållbar riskkultur är första linjens ansvar.

I den andra ansvarslinjen ligger myndighetens regelbundet återkommande uppföljning och efterkontroller. Chefer, controllers och funktioner som arbetar med risker är en del i den här ansvarslinjen. Uppföljning och efterkontroller görs även av andra funktioner och i olika sammanhang – med andra ord kan många personer ingå i andra ansvarslinjen. Exempelvis personer i stödverksamheten som arbetar med uppföljningar och utvärderingar i ett bredare perspektiv.” Den andra ansvarslinjen är mer funktionellt orienterad. Här avses funktioner som arbetar specifikt med att övervaka risktagande. Dessa funktioner bidrar till att utveckla processer kring intern styrning och kontroll men de har även ansvar för att övervaka första linjens arbete.

Den tredje ansvarslinjen utgörs av internrevisionsfunktionen som arbetar på ledningens uppdrag och granskar första och andra linjens arbete.

Kvaliteten i arbetet i ansvarslinjer påverkar varandra ömsesidigt. Föreligger brister i arbetet med intern styrning och kontroll i första ansvarslinjen leder det inte bara till en högre risk för myndigheten, utan det påverkar även arbetet i andra och tredje ansvarslinjen på ett negativt sätt, t.ex. genom att uppföljning och utvärdering blir resurskrävande och felfokuserat. Hög kvalitet i riskhanteringen i första ansvarslinjen kan innebära att andra och tredje ansvarslinjen kan arbeta mer proaktivt.

På motsvarande sätt kan brister i andra ansvarslinjen leda till sämre total riskhantering. Om den andra ansvarslinjen inte stödjer organisationen med styrmedel, modeller och ramverk försvåras första ansvarslinjens riskhanteringsarbete.

I vilken utsträckning ansvarslinjerna är effektiva beror till stor del på deras förmåga att samverka kring riskhantering och intern styrning och kontroll.

Internrevisionen har i denna granskning av intern styrning och kontroll av initiala forensiska utredningsåtgärder som utförs av poliser i yttre tjänst använt ovanstående modell för att göra en sammanfattande bedömning. Internrevisionen har identifierat följande ansvarslinjer:

- linje 1:
  - Verksamhetsansvariga (regionpolischefer, chefen NFC och chefen Noa): har ett ansvar för att leda den egna verksamheten enligt bestämmelser i AO.
  - Poliser i yttre tjänst utgör utredningsverksamhetens frontlinje och den som möter målsäganden i det enskilda ärendet.
  - Förundersökningsledaren (Ful) har ett totalansvar för förundersökningen och ska bl.a. lämna direktiv för vilka åtgärder som ska vidtas på en brottsplats.
  - Lokal brottsplatsundersökare (lokus) har en högre forensisk kompetens än poliser i yttre tjänst och ska ha förmåga att använda metoder som ingår i

den nationella lokusutbildningen. Lokus ska ha genomgått steg 1 i den kriminaltekniska grundutbildningen med godkänt resultat.²⁵

- linje 2:
  - Processägare (chefen NFC och chefen Noa): innebär ett nationellt ansvar för en viss process inom hela myndigheten och för att processen säkerställer att resultat uppnås inom verksamheten. Den som har processansvar är processägare. Vad som ingår i processansvaret framgår närmare av AO.

Granskningen har haft fokus på utförarna i den första ansvarslinjen. Internrevisionens bedömning är att kompetensen och förmågan hos poliser i yttre tjänst att vidta initiala forensiska utredningsåtgärder generellt sett behöver stärkas och kompetenshöjande åtgärder bör vidtas. Förmågan att följa upp kvalitet i vidtagna initiala forensiska utredningsåtgärder behöver utvecklas och stärkas. Poliser i yttre tjänst saknar som regel minutoperativ tillgång till annan forensisk kompetens. Förundersökningsledarnas forensiska kompetens behöver också stärkas genom kompetenshöjande åtgärder. Lokusfunktionen utgör ett stöd och komplement till poliserna i yttre tjänst. Deras numerär och arbetstider motsvarar dock inte verksamhetsbehovet. Nyttan som stöd och rådgivare är därför begränsad. Processägaren för UL bör i samverkan med chefen för den forensiska processen göra ett strategiskt ställningstagande avseende den forensiska förmågan när det gäller lokus-funktionen.

Den forensiska processen är en stödprocess till huvudprocessen utredning och lagföring. Syftet med den forensiska processen är att öka polisens förmåga att klara upp brott (öka personuppleringen) med hög kvalitet och rättssäkerhet, men också med kvalitet och på rättssäkra grunder exkludera oskyldiga från brottsmisstankar. Det är därför angeläget att det arbete som redan initierats för att stärka en nära och kontinuerlig samverkan mellan huvudprocessen och stödprocessen fortsätter att utvecklas.

Philip Jansson

Stellan Söderman

---

²⁵ Se fotnot 15.

Datum
2019-11-28

Beslutsprotokoll
RPC 164/2019

Diariernr, ärende
A519.609/2018

Saknr
977

Beslutande Rikspolischefen Anders Thornberg	Föredragande Verksamhetsutvecklaren Johan Gunnarsson
Övriga som deltagit i den slutliga handläggningen Tf. avdelningschefen Martin Valfridsson Tf. avdelningschefen Ulrika Lundström Avdelningschefen Helena Trolläng Avdelningschefen Mats Löfving Internrevisionschefen Stina N Kristiansson 	
Ärende Beslut om åtgärder med anledning av internrevisionens granskning av förmågan hos poliser i yttre tjänst att genomföra initiala forensiska utredningsåtgärder.	
Beslut Internrevisionen har granskat förmågan hos poliser i yttre tjänst att genomföra initiala forensiska utredningsåtgärder. Granskningen har resulterat i sex rekommendationer. Utifrån dessa har nationellt forensiskt centrum (NFC) respektive nationella operativa avdelningen (Noa) lämnat förslag till åtgärder som har beretts vid rikspolischefens kansli. Polismyndigheten beslutar följande. Åtgärder enligt rekommendation 4.1 NFC ska i styrdokument tydliggöra den strategiska styrningen av den forensiska fältverksamheten som träffar poliser i yttre tjänst. Detta ska inkludera förmåga, krav på kompetens och behov av utrustning för poliser i yttre tjänst. Arbetet ska genomföras i samverkan med Noa. Ansvarig för åtgärdernas genomförande är chefen för NFC och arbetet ska vara genomfört senast den 30 juni 2020. Åtgärder enligt rekommendation 4.2 Noa ska etablera ett mötesforum med processledare för den forensiska processen, processledare för huvudprocessen utredning och lagföring (UL), processledare för processen att leda händelsestyrd operativ polisverksamhet ("RLC-processen") och utvecklingschefen vid Noa, i syfte att utveckla den forensiska förmågan och stärka kopplingen mellan huvudprocessen UL och den forensiska processen, som utgör ett stöd till denna. Mötesfrekvensen ska vara minst en gång per kvartal. Om Noa bedömer att det är lämpligt får ett befintligt forum utvecklas för att uppfylla syftet. Arbetet ska genomföras i samverkan med NFC. Ansvarig för åtgärdernas genomförande är chefen för Noa och arbetet ska vara genomfört senast den 30 juni 2020.	

Åtgärder enligt rekommendation 5.1

NFC ska i styrdokument tydliggöra krav på fortbildning av poliser i yttre tjänst och förundersökningsledare i syfte att öka den forensiska medvetenheten och kompetensen hos dessa. NFC ska också i samverkan med verksamhetsansvariga se till att poliser i yttre tjänst regelbundet får uppdatering inom det forensiska området som är relevant för deras uppgift. Arbetet ska genomföras i samverkan med Noa och polisregionerna. Vidare ska NFC, i samverkan med HR-avdelningen och Noa, arbeta för att införa ett forensiskt utbildningsavsnitt i utbildningen för förundersökningsledare.

Ansvarig för åtgärdernas genomförande är chefen för NFC och arbetet ska vara genomfört senast den 30 juni 2020.

Åtgärder enligt rekommendation 5.2

Noa ska säkerställa att styrdokument för UL-processen innehåller bestämmelser för verksamhetsansvariga att utöva egenkontroll med avseende på forensiska utredningsåtgärder och förundersökningsledning kopplat till initialskedet av en brottsutredning. Arbetet ska genomföras i samverkan med polisregionerna.

Om arbetet innebär att behov av kompetensutveckling uppstår ska Noa kravställa denna i samverkan med HR-avdelningen.

Ansvarig för åtgärdernas genomförande är chefen för Noa och arbetet ska vara genomfört senast den 30 juni 2020.

Åtgärder enligt rekommendation 5.3

NFC ska i samverkan med polisregioner och Noa ta fram en enhetlig och gemensam uppdragsbeskrivning för funktionen lokal brottsplatsundersökare (lokus). Uppdragsbeskrivningen ska utgå från en gemensam målbild för hur uppdrag, tillgänglighet och resurs ska utvecklas för att skapa en sammantaget förstärkt förmåga inom lokus-funktionen. Uppdragsbeskrivningen ska vara tydligt avgränsad mot både poliser i yttre tjänst och mot kriminaltekniker.

NFC ska också säkerställa att antalet utbildningsplatser i lokusutbildningen möter de behov som uppstår.

Ansvarig för åtgärdernas genomförande är chefen för NFC och arbetet ska vara genomfört senast den 30 juni 2020.

Åtgärder enligt rekommendation 5.4

NFC ska i styrdokument fastställa vilka ärendetyper som lokus i normalfallet ska hantera samt tydliggöra vilka kompetenskrav detta ställer. Arbetet ska genomföras i samverkan med Noa som är förvaltare av den nationella brottskatalogen (se beslut 208/2016, dnr A248.471/2016).

Ansvarig för åtgärdernas genomförande är chefen för NFC och arbetet ska vara genomfört senast den 30 juni 2020.

Kostnad

-

Finansiering

-

2019-11-28

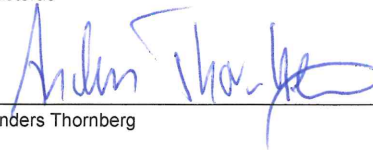
A519.609/2018

Vid protokollet

Johan Gunnarsson

Justeras

Anders Thornberg

Sändlista

Samtliga polisregioner och avdelningar
Internrevisionen

Kopia till

Arbetstagarorganisationerna
Skyddsorganisationen

Datum
2019-11-28

Beslutsprotokoll
RPC 164/2019

Diariennr, ärende
A519.609/2018

Saknr
977

Beslutande Rikspolischefen Anders Thornberg	Föredragande Verksamhetsutvecklaren Johan Gunnarsson
Övriga som deltagit i den slutliga handläggningen Tf. avdelningschefen Martin Valfridsson Tf. avdelningschefen Ulrika Lundström Avdelningschefen Helena Trolläng Avdelningschefen Mats Löfving Internrevisionschefen Stina N Kristiansson	
Ärende Beslut om åtgärder med anledning av internrevisionens granskning av förmågan hos poliser i yttre tjänst att genomföra initiala forensiska utredningsåtgärder.	
Beslut Internrevisionen har granskat förmågan hos poliser i yttre tjänst att genomföra initiala forensiska utredningsåtgärder. Granskningen har resulterat i sex rekommendationer. Utifrån dessa har nationellt forensiskt centrum (NFC) respektive nationella operativa avdelningen (Noa) lämnat förslag till åtgärder som har beretts vid rikspolischefens kansli. Polismyndigheten beslutar följande. Åtgärder enligt rekommendation 4.1 NFC ska i styrdokument tydliggöra den strategiska styrningen av den forensiska fältverksamheten som träffar poliser i yttre tjänst. Detta ska inkludera förmåga, krav på kompetens och behov av utrustning för poliser i yttre tjänst. Arbetet ska genomföras i samverkan med Noa. Ansvarig för åtgärdernas genomförande är chefen för NFC och arbetet ska vara genomfört senast den 30 juni 2020. Åtgärder enligt rekommendation 4.2 Noa ska etablera ett mötesforum med processledare för den forensiska processen, processledare för huvudprocessen utredning och lagföring (UL), processledare för processen att leda händelsestyrd operativ polisverksamhet ("RLC-processen") och utvecklingschefen vid Noa, i syfte att utveckla den forensiska förmågan och stärka kopplingen mellan huvudprocessen UL och den forensiska processen, som utgör ett stöd till denna. Mötesfrekvensen ska vara minst en gång per kvartal. Om Noa bedömer att det är lämpligt får ett befintligt forum utvecklas för att uppfylla syftet. Arbetet ska genomföras i samverkan med NFC. Ansvarig för åtgärdernas genomförande är chefen för Noa och arbetet ska vara genomfört senast den 30 juni 2020.	

Åtgärder enligt rekommendation 5.1

NFC ska i styrdokument tydliggöra krav på fortbildning av poliser i yttre tjänst och förundersökningsledare i syfte att öka den forensiska medvetenheten och kompetensen hos dessa. NFC ska också i samverkan med verksamhetsansvariga se till att poliser i yttre tjänst regelbundet får uppdatering inom det forensiska området som är relevant för deras uppgift. Arbetet ska genomföras i samverkan med Noa och polisregionerna. Vidare ska NFC, i samverkan med HR-avdelningen och Noa, arbeta för att införa ett forensiskt utbildningsavsnitt i utbildningen för förundersökningsledare.

Ansvarig för åtgärdernas genomförande är chefen för NFC och arbetet ska vara genomfört senast den 30 juni 2020.

Åtgärder enligt rekommendation 5.2

Noa ska säkerställa att styrdokument för UL-processen innehåller bestämmelser för verksamhetsansvariga att utöva egenkontroll med avseende på forensiska utredningsåtgärder och förundersökningsledning kopplat till initialskedet av en brottsutredning. Arbetet ska genomföras i samverkan med polisregionerna.

Om arbetet innebär att behov av kompetensutveckling uppstår ska Noa kravställa denna i samverkan med HR-avdelningen.

Ansvarig för åtgärdernas genomförande är chefen för Noa och arbetet ska vara genomfört senast den 30 juni 2020.

Åtgärder enligt rekommendation 5.3

NFC ska i samverkan med polisregioner och Noa ta fram en enhetlig och gemensam uppdragsbeskrivning för funktionen lokal brottsplatsundersökare (lokus). Uppdragsbeskrivningen ska utgå från en gemensam målbild för hur uppdrag, tillgänglighet och resurs ska utvecklas för att skapa en sammantaget förstärkt förmåga inom lokus-funktionen. Uppdragsbeskrivningen ska vara tydligt avgränsad mot både poliser i yttre tjänst och mot kriminaltekniker.

NFC ska också säkerställa att antalet utbildningsplatser i lokusutbildningen möter de behov som uppstår.

Ansvarig för åtgärdernas genomförande är chefen för NFC och arbetet ska vara genomfört senast den 30 juni 2020.

Åtgärder enligt rekommendation 5.4

NFC ska i styrdokument fastställa vilka ärendetyper som lokus i normalfallet ska hantera samt tydliggöra vilka kompetenskrav detta ställer. Arbetet ska genomföras i samverkan med Noa som är förvaltare av den nationella brottskatalogen (se beslut 208/2016, dnr A248.471/2016).

Ansvarig för åtgärdernas genomförande är chefen för NFC och arbetet ska vara genomfört senast den 30 juni 2020.

Kostnad

-

Finansiering

-

2019-11-28

A519.609/2018

Vid protokollet

Justeras

Johan Gunnarsson

Anders Thornberg

Sändlista

Samtliga polisregioner och avdelningar
Internrevisionen

Kopia till

Arbetstagarorganisationerna
Skyddsorganisationen

Ärendegranskning

Bilaga 3

Initial handläggning gällande forensiska åtgärder och beslut
Forensiskt Analysteam
2018-12-14

1. Inledning

1.1 Förutsättningar för ärendegranskningen

Uppdraget, som ligger till grund för denna granskning, går ut på att granska 60 anmälda ärenden i tre polisregioner, i syfte att utreda initial handläggning gällande forensiska åtgärder och beslut. 20 ärenden skulle granskas i respektive polisregion och skulle ”slumpmässigt” väljas ut. I denna granskning har strävan varit att i största möjliga mån välja ut ärenden ”slumpvis” utifrån antalet anmälda ärenden i varje region med en fördelning över olika orter.

1.2 Metodbeskrivning

Ur dataprogrammet RAR har samtliga anmälningar med brottskod 9801 *Fullbordat inbrott i villa/radhus* samt 9802 *Fullbordat inbrott i lägenhet* med inskrivningsdatum 1/9 - 31/10 för de tre utvalda regionerna tagits fram i listform. Detta krävde flera sökningar då regionerna består av flera områden med anslagna länskoder, nedan benämnt som länskodsområden. Sökningen har baserats på respektive regions länskoder, för Region Syd gjordes exempelvis fyra sökningar då regionen består har fyra olika länskoder.

Listorna med varje regions anmälda ärenden lades därefter ut bredvid varandra. Av listorna framgick respektive regions länskoder, ärendenas k-nummer, ort där inbrottet ägt rum samt brottskod. Därefter togs urvalet fram enligt vad som presenteras i kapitel 1.3 *Urval*. Strävan har varit att de utvalda ärendena ska ge en så rättvis bild av regionen som möjligt utifrån regionens länskodsområden samt antalet ärenden i dessa. De ärenden som valts ut markerades på listan och fördes sedan in i ett Excelark.

20 ärenden från varje region har sedan granskats utifrån ärendegranskningens utsedda frågeställningar i syfte att bringa klarhet i initial handläggning gällande forensiska åtgärder och beslut i respektive ärende. Frågeställningarna har besvarats med hjälp av information i dataprogrammen Durtvå, Tekpro samt Filip och detta har sammanställts i Excelarket nämnt ovan. Frågeställningarna presenteras i kapitel 1.4. *Frågeställningar*.

1.3. Urval

Då varje region har olika antal ärenden anmälda under den utvalda perioden, dessa är indelade i olika antal länskoder och det är olika många ärenden inom varje länskodsområde togs beslutet att det inte lämpade sig att använda ett systematiskt urval. Ett systematiskt urval innebär att var *n-te* ärende ur totalen ärenden väljs ut, exempelvis var tionde ärende (Denscombe, 2014, s. 33). Skulle detta göras skulle vissa länskoder inte inkluderas alls i granskningen medan andra, som *länskod 12* i region Syd, stå för en betydande del av regionens representation. Då granskningen syftar till att utreda initial handläggning i hela regionen valdes därför att ta fram ett så kallat kvoturval. Kvoturval

innebär att nödvändiga kriterier att inkludera i urvalet satts upp på förhand för att sedan fylla dessa kategorier i största möjliga mån i proportion till deras förekomst i materialet totalt sett (Denscombe, 2014, s. 35).

I detta fall innebar de på förhand uppsatta kriterierna att 20 ärenden i varje region skulle inkluderas. Utöver detta skulle brottskoderna för fullbordade bostadsinbrott (9801, 9802) och samtliga läns-koder representeras i urvalet. Antal ärenden för respektive läns-kod har valts ut i proportion till totalantalet ärenden för läns-kodsområdet. Ärenden har valts ut med ”jämn mellanrum” från listan i syfte att fylla kriterierna i största möjliga mån i proportion till deras förekomst i materialet. Hur många ärenden som valts ut i respektive region och läns-kod framgår i kapitel 2.1. *Läns-koder*.

Inte i något fall har ett ärende i urvalet skådats innan granskningen skett. Detta för att undvika snedvridning och för att resultatet ska bli så objektivt som möjligt. Regionerna har granskats efter ordningen: region Bergslagen, region Syd samt region Nord.

Om det vid informationsinsamlandet visat sig att ett ärende dubbelanmälts har det ”rätta ärendet” av de två inkluderats i granskningen. Detta innebär att ett ärende som valts in i urvalet i något fall har bytts ut mot ett annat k-nummer, det där åtgärderna för ärendet noterats. Detta för att ge en rättvis bild av vad som är gjort i ett ärende beträffande forensiska åtgärder och beslut. Det har varit tre sådana ärenden i denna granskning.

I det fall ett ärende varit åtkomstskyddat på ett sådant sätt att ärendet inte gått att öppna har ärendet under i listan uttagen från RAR valts in i stället. Det har varit ett sådant ärende i denna granskning.

1.4. Frågeställningar

Nedan presenteras de frågor som besvarats i ärendegranskningen för att utreda initial handläggning gällande forensiska åtgärder och beslut.

- Vilken brottskod har tilldelats ärendet?
- Finns ett dokumenterat beslut om att genomföra/inte genomföra brottsplatsundersökning i ärendet?
- Är en brottsplatsundersökning genomförd?
- Vem har genomfört brottsplatsundersökningen?
- Finns säkrade spår från brottsplatsundersökningen?
- Vilka typer av spår är säkrade?
- Vilka spår har bearbetats och/eller skickats för undersökning?
- Hade ytterligare spår eventuellt kunnat säkras?

1.5. Definitioner

För att på ett konsekvent sätt besvara frågeställningarna och för att resultatet för ett ärende ska vara mätbart i förhållande till ett annat har vissa kriterier för granskningen fastställts nedan.

Ett dokumenterat beslut om att genomföra/inte genomföra brottsplatsundersökning i ärendet har räknats in i de fall det är dokumenterat i Durtvå eller Tekpro att en förundersökningsledare/jourförundersökningsledare beslutat om att en platsundersökning ska ske, eller inte ske.

*Brottsplatsundersökning är genomförd har räknats in i de fall *Ingripande Verksamhet* (hädanefter benämnt som IGV-personal) redogjort för genomförandet av en brottsplatsundersökning i en promemoria eller i anteckningar i Durtvå eller Tekpro. Alternativt när *Polisens Lokala brottsplatsundersökare* (hädanefter benämnt som Lokus) redogjort för undersökningen i en promemoria eller i ett undersökningsprotokoll i Durtvå eller i Tekpro.*

Vem som har genomfört undersökningen har baserats på om det är en IGV-personal eller Lokus som genomfört- och redogjort för, undersökningen i Durtvå eller Tekpro. Om en kriminaltekniker genomfört undersökningen har det inräknats som Lokus i denna granskning.

Att det finns säkrade spår har räknats in i de fall det finns dokumenterat i en promemoria eller anteckningar i Durtvå, alternativt i ett undersökningsprotokoll, att spår är säkrade. Likaså när det funnits inskrivna spår i Tekpro.

Vilka typer av spår som är säkrade har baserats på vilka spår som är beskrivits i en promemoria eller anteckningar i Durtvå, alternativt i ett undersökningsprotokoll. Likaså vilka spår som är skrivits in i Tekpro eller i en begäran till Forensiska sektioner/Nationellt Forensiskt Centrum.

Vilka spår har bearbetats och/eller skickats för undersökning har baserats på vad som redogjorts för i en promemoria eller anteckningar i Durtvå, alternativt i ett undersökningsprotokoll. Likaså efter vad som är beskrivet i Tekpro. Även inledande undersökningar har räknats in som att spåret är bearbetat, såsom när ett fingeravtryck granskats och resultatet av granskningen har blivit att spåret inte är av tillräckligt god kvalitet för ytterligare undersökning. Ävenså om ett skoavtryck har fotograferats utan ytterligare undersökning. Även de spår som har skickats på undersökning till Forensiska sektioner och till Nationellt Forensiskt Centrum har räknats in, detta går att uttyda efter vad som är beskrivet på begäran.

*Att ytterligare spår eventuellt kunnat säkras har baserats på vad som beskrivits gällande tillvägagångssättet i ärendet. Exempelvis kan det stå i anmälan om brytskador på karmar, fönster och dörrar. Ett annat exempel är när det finns information om krosskador i glas. I denna granskning har det bedömts som att *fler spår eventuellt hade kunnat säkras* när sådana skador beskrivits i text eller bilder i undersökningsprotokoll eller programmet Filip.*

2. Resultat

2.1. Länskoder och urval

Som nämnt ovan söks ärenden fram i RAR genom att söka på länskoder.

Länskoderna i region Bergslagen är 17, 18, 20.
Länskoderna i region Syd är 07, 08, 10, 12.
Länskoderna i region Nord är 21, 22, 23, 24, 25.

Sökning i RAR på ärenden med tilldelade brottskoder 9801 och 9802 anmälda i september och oktober 2018 redovisas i tabellen nedan. Antalet för respektive länskod visas i *Antal anmälda ärenden* och antalet ärenden som inkluderats i urvalet redovisas under *Utvalda ärenden att ärendegranskas*.

Region Bergslagen	Antal anmälda ärenden	Utvalda ärenden att ärendegranskas
Länskod 17	41	6
Länskod 18	75	10
Länskod 20	32	4
Totalt 148 ärenden		20 ärenden

Region Syd	Antal anmälda ärenden	Utvalda ärenden att ärendegranskas
Länskod 07	22	3
Länskod 08	25	3
Länskod 10	15	2
Länskod 12	268	12
Totalt 310 ärenden		20 ärenden

Region Nord	Antal anmälda ärenden	Utvalda ärenden att ärendegranskas
Länskod 21	44	5
Länskod 22	24	3
Länskod 23	40	4
Länskod 24	11	2
Länskod 25	52	6
Totalt 171 ärenden		20 ärenden

Tabell 1. Länskoder och urval

2.2. Brottskoder

I denna granskning är antalet ärenden med brottskod 9801 *Fullbordat inbrott i villa/radhus* 40 stycken medan antalet ärenden med brottskod 9802 *Fullbordat inbrott i lägenhet* är 20 stycken

En sökning i applikationen *Brottsläge* i dataprogrammet QlikView på brottskoderna 9801 och 9802 i de utvalda regionerna under samma period visar att totala antalet anmälda brott med brottskod 9801 är 398 stycken och 9802 är 198 stycken. Två tredjedelar av totala mängden anmälda brott är alltså villainbrott, samma andel som i denna granskning där 40 ärenden utav 60 är villainbrott.

2.3. Region Bergslagen

2.3.1. Ingen förundersökning inledd

I fem ärenden av de 20 från region Bergslagen som granskades har ingen förundersökning inletts.

2.3.2. Dokumenterat beslut om att genomföra/inte genomföra brottsplatsundersökning

I 10 ärenden av 20 fanns ett dokumenterat förundersökningsledarbeslut om att en brottsplatsundersökning ska genomföras. I två ärenden fanns ett dokumenterat förundersökningsledarbeslut om att en brottsplatsundersökning inte ska genomföras. I åtta ärenden saknades ett dokumenterat beslut.

2.3.3. Brottsplatsundersökning genomförd

I 11 ärenden av 20 hade en brottsplatsundersökning genomförts i region Bergslagen.

2.3.4. Vem har genomfört brottsplatsundersökningen?

I fyra av de 11 ärendena där en brottsplatsundersökning genomförts har IGV-personal genomfört undersökningen. I 7 ärenden har Lokus genomfört undersökningen.

IGV-personalen hade genomfört brottsplatsundersökningen i det ärendet som saknade ett dokumenterat förundersökningsledarbeslut.

2.3.5. Säkrade spår

I tre av de 11 genomförda brottsplatsundersökningarna säkrades spår. Det är således 8 brottsplatsundersökningar som har genomförts utan att spår säkrats i region Bergslagen.

2.3.6. Typ av säkrade spår

De spår som säkrades i de tre brottsplatsundersökningarna varierade. I ett ärende DNA och fingeravtryck, i ett enbart skospår och i det tredje DNA, fingeravtryck och skospår.

2.3.7. Kunde ytterligare spår eventuellt kunnat säkras?

I nio ärenden av de 20 granskade har granskarna gjort bedömningen att det eventuellt kunnat säkras ytterligare spår. I sju av dessa nio ärenden har en brottsplatsundersökning genomförts och i två av dessa har spår säkrats.

2.3.8. Vilka spår har bearbetats och/eller skickats för undersökning

I alla tre ärenden där spår säkrats har dessa bearbetats eller undersökts vidare.

2.4. Region Syd

2.4.1. Ingen förundersökning inledd

I fem ärenden av de 20 från region Syd som granskades har ingen förundersökning inletts. I två ärenden har åtgärder som platsundersökning genomförts trots att förundersökning inte är inledd.

2.4.2. Dokumenterat beslut om att genomföra/inte genomföra brottsplatsundersökning

I tre ärenden av 20 fanns ett dokumenterat förundersökningsledarbeslut om att en brottsplatsundersökning ska genomföras. Inte i något ärende fanns ett dokumenterat förundersökningsledarbeslut om att en brottsplatsundersökning inte ska genomföras. Således är det 17 ärenden där ett dokumenterat beslut saknas.

2.4.3. Brottsplatsundersökning genomförd

I 13 ärenden av 20 har en brottsplatsundersökning genomförts i region Syd.

2.4.4. Vem har genomfört brottsplatsundersökningen?

I åtta av de 13 ärendena där en brottsplatsundersökning genomförts har IGV-personal genomfört undersökningen. I 5 ärenden har Lokus genomfört undersökningen.

Både IGV-personal och Lokus-personal har genomfört brottsplatsundersökningar i de tio ärenden som saknade ett dokumenterat förundersökningsledarbeslut. I tre ärenden har IGV-personal dokumenterat att brottsplatsundersökningen genomförts i samråd med målsägaren.

2.4.5. Säkrade spår

I fem av de 13 genomförda brottsplatsundersökningarna säkrades spår. Det är således åtta brottsplatsundersökningar som har genomförts utan att spår säkrats i region Syd.

2.4.6. Typ av säkrade spår

De spår som säkrades i de fem brottsplatsundersökningarna varierade. I ett ärende har fingeravtryck säkrats, i två enbart skospår och två både fingeravtryck och skospår.

2.4.7. Kunde ytterligare spår eventuellt kunnat säkras?

I 11 ärenden av de 20 granskade har granskarna gjort bedömningen att det eventuellt kunnat säkras ytterligare spår. I samtliga av dessa 11 har en brottsplatsundersökning genomförts och i fyra av dessa har spår säkrats.

2.4.8. Vilka spår har bearbetats och/eller skickats för undersökning

I alla fem ärenden där spår säkrats har dessa bearbetats eller undersökts vidare.

2.5. Region Nord

2.5.1. Ingen förundersökning inledd

I fem ärenden av de 20 från region Nord som granskades har ingen förundersökning inletts.

2.5.2. Dokumenterat beslut om att genomföra/inte genomföra brottsplatsundersökning

I tre ärenden av 20 fanns ett dokumenterat förundersökningsledarbeslut om att en brottsplatsundersökning ska genomföras. Inte i något ärende fanns ett dokumenterat förundersökningsledarbeslut om att en brottsplatsundersökning inte ska genomföras. Således är det 17 ärenden där ett dokumenterat beslut saknas.

2.5.3. Brottsplatsundersökning genomförd

I 12 ärenden av 20 har en brottsplatsundersökning genomförts i region Nord.

2.5.4. Vem har genomfört brottsplatsundersökningen?

I sju av de 12 ärendena där en brottsplatsundersökning genomförts har IGV-personal genomfört undersökningen. I 5 ärenden har Lokus genomfört undersökningen.

Både IGV-personal och Lokus-personal har genomfört brottsplatsundersökningar i de nio ärenden som saknar ett dokumenterat förundersökningsledarbeslut gällande detta.

2.5.5. Säkrade spår

I sju av de 12 genomförda brottsplatsundersökningarna säkrades spår. Det är således fem brottsplatsundersökningar som har genomförts utan att spår säkrats i region Nord.

2.5.6. Typ av säkrade spår

De spår som säkrades i de sju brottsplatsundersökningarna varierade.

I ett ärende har enbart fingeravtryck säkrats, i ett enbart skospår säkrats, i ett enbart DNA säkrats och i ett ärende har enbart färgprov säkrats.

I ett ärende hade både fingeravtryck och skospår säkrats. I ett ärende har både DNA, skospår och glasprov säkrats och i ett annat, har skospår, verktygsspår och färgprov säkrats av de som utfört undersökningen.

2.5.7. Kunde ytterligare spår eventuellt kunnat säkras?

I 11 ärenden av de 20 granskade har granskarna gjort bedömningen att det eventuellt kunnat säkras ytterligare spår. I åtta av dessa 11 har en brottsplatsundersökning genomförts och i fem av dessa har spår säkrats.

2.5.8. Vilka spår har bearbetats och/eller skickats för undersökning

I tre ärenden av sju där spår säkrats har spåren bearbetats eller undersökts vidare.

2.6. Samtliga regioner

2.6.1. Ingen förundersökning inledd

I 15 ärenden av de 60 granskade ärendena har ingen förundersökning inletts.

2.6.2. FU-ledarbeslut om brottsplatsundersökning

I 42 ärenden av 60 saknas beslut av en förundersökningsledare rörande brottsplatsundersökning. I 16 ärenden finns ett dokumenterat beslut av en förundersökningsledare på brottsplatsundersökning ska ske och i två ärenden finns ett dokumenterat beslut av en förundersökningsledare på brottsplatsundersökning inte ska ske.

2.6.3. Brottsplatsundersökning genomförd

I 36 ärenden av de 60 granskade ärendena har en brottsplatsundersökning genomförts.

2.6.4. Vem har genomfört brottsplatsundersökningen?

I 19 av de 36 ärendena där en brottsplatsundersökning genomförts har IGV-personal genomfört undersökningen. I 17 ärenden har Lokus genomfört undersökningen.

Både IGV-personal och Lokus-personal har genomfört brottsplatsundersökningar i de nio ärenden som saknar ett dokumenterat förundersökningsledarbeslut gällande detta.

2.6.5. Säkrade spår

I 15 av de 36 genomförda brottsplatsundersökningarna säkrades spår. Det är således 21 brottsplatsundersökningar som har genomförts utan att spår säkrats.

2.6.6. Typ av säkrade spår

De spår som säkrades i de 15 brottsplatsundersökningarna varierade. Det var fingeravtryck, skospår, DNA, glasprov, verktygsspår och färgprov som säkrats av de som utfört undersökningen. I vissa ärenden har flera olika typer av spår säkrats.

2.6.7. Kunde ytterligare spår eventuellt kunnat säkras?

I 31 ärenden av de 60 granskade har granskarna gjort bedömningen att det eventuellt kunnat säkras ytterligare spår. I 26 av dessa 31 har en brottsplatsundersökning genomförts och i elva av dessa har spår säkrats.

2.6.8. Vilka spår har bearbetats och/eller undersökts

I elva ärenden av 15 där spår säkrats har spåren bearbetats eller undersökts vidare.

Förundersökning inledd	Antal	Procent
Förundersökning inledd	45	75 %
Ingen förundersökning inledd	15	25 %
Totalt	60	100 %
FU-ledarbeslut om brottsplatsundersökning	Antal	Procent
FU-beslut saknas	42 stycken	70 %
Beslut: Ska genomföras	16 stycken	27 %
Beslut: Ska inte genomföras	2 stycken	3 %
Totalt	60	100 %
Brottsplatsundersökning genomförd	Antal	Procent
Genomförd	36	60 %
Ej genomförd	24	40 %
Totalt	60	100 %
Brottsplatsundersökningen gjord av	Antal	Procent
IGV	19	53 %
Lokus	17	47 %
Totalt - ärenden med genomförd brottsplatsundersökning	36	100 %
Säkrade spår	Antal	Procent
Ärenden där spår säkrats	15	42 %
Ärenden där inga spår säkrats	21	58 %
Totalt - ärenden med genomförd brottsplatsundersökning	36	100 %
Säkrade spår bearbetade/undersökta	Antal	Procent
Ärenden där de säkrade spåren är bearbetade/undersökta	11	73 %
Ärenden där de säkrade spåren inte är bearbetade/undersökta	4	27 %
Totalt - ärenden med säkrade spår	15	100 %
Kunde fler spår ev. säkrats i ärendet?	Antal	Procent
Ytterligare spår kunde ev. säkrats	31	52 %
Inget att anmärka	29	48 %
Totalt	60	100 %

Tabell 2. Statistik för samtliga granskade ärenden

3. Avslutande del

3.1. Granskarnas övriga iakttagelser

3.1.1. Bostadsinbrott?

I det stora hela anser granskarna att det är få brottsplatsundersökningar genomförda och få spår säkrade. Vid granskningen upptäcktes dock en del ärenden där det råder oklarheter kring om det är ett fullbordat bostadsinbrott som ägt rum.

I tre ärenden har anmälan rört stöld ur förrådsutrymmen.

I tre ärenden har målsägaren själv släppt in gärningsmannen i huset eller på tomten.

I något ärende har anmälningsmottagaren antytt att målsägaren inte är vid sina sinnfulla bruk och har en anmälningshistorik.

Informationen i dessa ärenden gör att granskarna har viss förståelse för att det inte beslutats om en brottsplatsundersökning.

3.1.2. Eventuell okunskap rörande spårsäkring?

Vid granskning av bildmaterial i ett antal ärenden framkommer tecken väl genomförd genomsökning under inbrottet. Granskarnas erfarenhet och bedömning är att det finns möjligheter att spårsäkra på en del av material som framträtt på bild i dessa ärenden, såsom DNA och fingeravtryck. Ibland görs sådan spårsäkring bäst i laboratoriemiljö. Detta resonemang har detta inte presenterats i resultatdelen av granskningen.

3.1.3. Problematik kring brottsplatsundersökning utan förundersökningsledarbeslut

Det är förvånansvärt få ärenden där förundersökningsledarbeslut finns dokumenterade om att en brottsplatsundersökning ska ske. Att genomföra en brottsplatsundersökning (reell husrannsakan) utan dokumenterade beslut ses som ett problem med tanke på rådande lagstiftning.

Källförteckning:

Denscombe, Martyn (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.